

مروری بر فعالیت‌ها و عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

کد موضوعی: ۲۸۰

شماره مسلسل: ۱۳۱۵۸

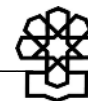
مردادماه ۱۳۹۲

دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	۱. معرفی
۳	۲. فعالیت‌ها
۵	۳. مروری بر عملکرد
۹	جمع‌بندی و پیشنهادات
۱۱	منابع و مآخذ

مروری بر فعالیت‌ها و عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری

چکیده

هدف از این گزارش آشنایی با حوزه‌های فعالیت معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و داشتن مروری بر جزئیات عملکرد آن در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ است. در مدت نزدیک به هفت سالی که از تشکیل معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری می‌گذرد، این معاونت با برخورداری از منابع مالی قابل توجه، توانسته است اقدامات مطلوبی در حوزه علم، فناوری و نوآوری کشور داشته باشد. بررسی عملکرد این معاونت در سال‌های اخیر نشان‌دهنده افزایش حمایت‌های مالی آن از حوزه فناوری و نوآوری، کاهش نسبی تمرکز فعالیت‌ها و حمایت‌ها در حوزه امور علمی و پژوهشی و توجه به حوزه‌های زیرساختی و امور بین‌الملل و انتقال فناوری است. با این وصف یک موضوع قابل توجه این است که براساس اهداف متصور، معاونت یاد شده باید در جایگاهی فرادستگاهی صرفاً به سیاستگذاری و هماهنگی امور مرتبط با توسعه علم و فناوری در کشور بپردازد. حال آنکه از بدو تشکیل آن انتقاداتی نسبت به همپوشانی بخشی از فعالیت‌هایش با وظایف و فعالیت‌های اصلی‌ترین نهاد سیاستگذار فرادستگاهی کشور در حوزه علم، فناوری و نوآوری یعنی شورای عالی «عتف»^۱ (و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) وجود داشته است. البته بررسی فعالیت‌ها و عملکرد شورای عالی عتف طی همین سال‌ها ضعف عملکردی آن خصوصاً در حلقه‌های میانی و انتهایی زنجیره تبدیل دانش به نوآوری یعنی تجاری‌سازی فناوری و نوآوری را نشان می‌دهد. در مورد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز بخش عمده فعالیت‌های این وزارتخانه لاجرم به امور اجرایی نظام درحال گسترش آموزش عالی اختصاص دارد و به همین دلیل نتوانسته است در سال‌های اخیر اقدامات قابل توجهی در حوزه حمایت از تجاری‌سازی، شرکت‌های دانش‌بنیان و خلق ثروت از فناوری و نوآوری صورت دهد. این درحالی است که عملکرد معاونت در همین سال‌ها نشان می‌دهد، عمده فعالیت‌هایش، به‌ویژه در یکی دو سال اخیر معطوف به همان نقاط ضعف شورای عالی عتف و وزارت علوم یعنی حمایت از حلقه‌های میانی و انتهایی زنجیره با هدف افزایش تجاری‌سازی نتایج تحقیقات، تولید فناوری و افزایش نوآوری بوده است.

۱. شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری.

بنابراین در چنین شرایطی، یک نهاد فرادستگاهی مانند معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری که به‌طور ویژه بر حوزه فناوری و نوآوری و موضوعاتی نظیر تجاری‌سازی دستاوردهای تحقیقاتی، شرکت‌های دانش‌بنیان، صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان، انتقال فناوری و... متمرکز باشد، مورد نیاز است، اما در عین حال، چنین نهادی باید دارای ساختار و تشکیلات تعریف شده قانونی و مصوب باشد تا علاوه بر پرهیز از تداخل وظایف و موازی‌کاری با سایر نهادهای موجود در نظام ملی نوآوری (به‌خصوص شورای عالی عتف و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، امکان پاسخگویی آن به مراجع قانونی نیز وجود داشته باشد.

مقدمه

با توجه به مفهوم نظام ملی نوآوری، باید مجموعه‌ای از نهادهای مختلف برای تحقق اهداف نظام وجود داشته باشند که به‌طور هماهنگ و یکپارچه فعالیت کنند. از سوی دیگر پویایی حوزه علم، فناوری و نوآوری این ضرورت را ایجاب می‌کند که عملکرد نهادهای فعال در این حوزه به‌طور پیوسته مورد ارزیابی قرار گرفته و در موارد مقتضی تغییرات مناسب در نهادهای موجود، فعالیت‌ها، وظایف و اختیارات آنها یا تعریف نهادهای جدید، صورت گیرد.

در همین ارتباط، وجود نهادهای کارآ و عملکرد مناسب آنها به‌خصوص در سطح حکمرانی نظام ملی نوآوری از اهمیتی دوچندان برخوردار است، چراکه عملکرد بقیه نهادها در سطوح دیگر نظام را تحت تأثیر قرار می‌دهند. به همین دلیل ارزیابی عملکرد نهادهای سطح حکمرانی که مسئولیت سیاستگذاری این نظام را برعهده دارند نیز اهمیت زیادی دارد. این گزارش به بررسی عملکرد یکی از مهمترین نهادهای سطح حکمرانی نظام نوآوری ایران یعنی معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری می‌پردازد.

تا پیش از تشکیل معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در سال ۱۳۸۵، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و به‌طور دقیق‌تر شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (عتف) مسئولیت ایجاد هماهنگی و یکپارچگی در سیاستگذاری کلان اجرایی در حوزه علوم، تحقیقات و فناوری کشور را برعهده داشت. این وزارتخانه به‌موجب قانون برنامه سوم توسعه از «وزارت فرهنگ و آموزش عالی» به «وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» تغییر نام داد و مأموریت‌های جدیدی در حوزه پژوهش و فناوری به آن واگذار شد. هرچند به‌دلایلی نظیر حجم وظایف و فعالیت‌های مرتبط با آموزش عالی، تمرکز اصلی فعالیت‌های این وزارتخانه تا حد زیادی بر امور اجرایی آموزش عالی باقی مانده است. به‌نظر می‌رسد با تشکیل معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و اقداماتی که این معاونت از زمان تشکیل صورت داده است، به نوعی

تلاش شده تا نقاط ضعف شورای عتف و وزارت علوم یعنی حمایت از فناوری و تجاری‌سازی نوآوری‌ها پوشش داده شود، هرچند میزان موفقیت معاونت در تحقق این هدف نیازمند بررسی دقیق عملکرد آن است. بدین‌منظور، در این گزارش پس از معرفی مختصر معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و فعالیت‌های آن، عملکرد آن در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ بررسی می‌شود. در پایان نیز پیشنهادهای برای ادامه فعالیت این معاونت در سال‌های آتی مطرح می‌شود.

۱. معرفی

معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در پانزدهم بهمن‌ماه سال ۱۳۸۵ پیرو تأکیدات مقام معظم رهبری درباره اهمیت علم و فناوری، براساس اصل یکصدویست‌وچهارم قانون اساسی و با حکمی از جانب ریاست‌جمهوری تشکیل شد. این معاونت می‌بایست ضمن پرهیز از تصدیگری، در جایگاهی فرادستگاهی صرفاً به سیاستگذاری و هماهنگی امور مرتبط با توسعه علم و فناوری در کشور بپردازد. به‌طور دقیق‌تر مأموریت‌های این معاونت بدین صورت تعریف شد: سیاستگذاری علم و فناوری، گسترش ارتباط دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی با نیازهای واقعی کشور، هدایت و حمایت از پژوهش‌های کاربردی ناظر بر رفع مشکلات داخلی، پشتیبانی از نخبگان و فناوران، تجمیع تلاش‌های علمی کشور و هماهنگی بین دستگاه‌ها. در حقیقت هدف این معاونت تعریف و حمایت از توسعه کاربردهای فناوری‌های راهبردی، برقراری ارتباط بین دانشگاه و صنعت، اولویت‌بندی طرح‌های کلان ملی و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان به‌منظور هماهنگی و هم‌افزایی منابع و سرمایه‌های پراکنده ملی است. همچنین این معاونت، تقویت نقش بخش خصوصی در عرصه علم و فناوری کشور، پر کردن خلأهای موجود به‌خصوص در زمینه‌های فناوری و تجاری‌سازی نتایج حاصل از تحقیقات و تولید و صادرات کالاهای دانش‌بنیان را نیز جزء دستورات کاری اصلی خود می‌داند.

از مهمترین ویژگی‌های مفروض برای معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، برخورداری از حداقل تشکیلات و سازوکارهای جدید بوده است. اگرچه این معاونت درحال حاضر مصوبه‌ای قانونی از مجلس درخصوص ساختار تشکیلات، شرح وظایف و اختیارات خود ندارد.

۲. فعالیت‌ها

به‌طور کلی فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در چهار حوزه اصلی امور فناوری و نوآوری، امور علمی و پژوهشی، امور زیرساختی، امور بین‌الملل و انتقال فناوری می‌گنجد. در ادامه به‌طور دقیق‌تر فعالیت‌های مرتبط با هر یک از این حوزه‌ها تشریح می‌شود!

۲-۱. امور فناوری و نوآوری

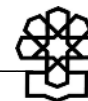
حوزه فناوری و نوآوری در حقیقت مهمترین و اصلی‌ترین حوزه فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری است و بیشترین حجم فعالیت‌های این معاونت را به خود اختصاص می‌دهد. این حوزه از فعالیت‌ها که بیشتر معطوف به حلقه‌های میانی و انتهایی زنجیره تبدیل علم به ثروت است، بیشتر بر تجاری‌سازی فناوری‌ها و نوآوری‌ها تأکید دارد. مهمترین فعالیت‌های ذیل این حوزه عبارتند از:

- ستادهای فناوری‌های راهبردی،
- تعریف و حمایت از طرح‌های کلان ملی فناوری و نوآوری،
- تجاری‌سازی طرح‌های دانش‌بنیان،
- حمایت از تکمیل و توسعه اختراعات،
- کانون‌های هماهنگی دانش و صنعت،
- حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک‌ها و مراکز رشد وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

۲-۲. امور علمی و پژوهشی

از مهمترین فعالیت‌هایی که در این حوزه می‌گنجد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- اعطای پژوهانه به دانشجویان دکتری،
  - حمایت مالی از نشریات علمی،
  - حمایت مالی از انجمن‌های علمی دانشجویی (مراکز آموزش عالی دولتی)،
  - حمایت مالی از انجمن‌های علمی،
  - حمایت مالی از همایش‌های ملی و بین‌المللی،
  - حمایت مالی از برگزیدگان مسابقات علمی فناورانه دانشجویی.
- همچنین در سال‌های اخیر معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری مدیریت تخصیص هزینه امور پژوهشی دستگاه‌های اجرایی، شرکت‌ها، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت (قانون معروف به ۱ درصد) را انجام داده و تصویب طرح‌های پژوهشی و ارائه گزارش عملکرد سالیانه قانون را انجام می‌دهد. به‌طور کلی، حوزه حمایت از امور علمی و پژوهشی از نظر حجم فعالیت‌ها و حمایت‌ها، بخش اصلی عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری را شکل نمی‌دهد و بنابر اظهار معاونین مربوطه، حجم فعالیت‌های معاونت در این حوزه نیز به‌مرور زمان در حال کاهش بیشتر است.

۲-۳. امور زیرساختی

فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در این حوزه عمدتاً شامل حمایت از صندوق‌های علم و فناوری و مشارکت در ایجاد ساختارها، تصویب اسناد و قوانین جدید است. به‌عنوان نمونه می‌توان به تهیه نسخه نهایی و تصویب اسناد ملی فناوری‌های راهبردی (نظیر هوافضا، زیست‌فناوری، علوم‌شناختی، میکروالکترونیک)، همکاری با ستاد راهبردی اجرای نقشه جامع و... اشاره کرد.

۲-۴. امور بین‌الملل و انتقال فناوری

چهارمین حوزه اصلی فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، امور بین‌الملل و انتقال فناوری است که در مقایسه با حوزه‌های قبلی از سابقه و گستردگی کمتری برخوردار است. تشکیل کمیته صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان، تشکیل کمیته حمایت از تولید محصولات دانش‌بنیان، اعطای تسهیلات به شرکت‌های دانش‌بنیان جهت صادرات کالا و خدمات از جمله اقداماتی است که در سال ۱۳۹۰ در این حوزه انجام شده است.

شایان ذکر است در برخی حوزه‌ها مانند تعریف طرح‌های کلان ملی، یا اجرای قانون «حمایت از مؤسسات و شرکت‌های دانش‌بنیان و تجاری‌سازی نوآوری‌ها و اختراعات» تداخل وظایفی بین شورای عالی عتف و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری با معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری مشاهده می‌شود.^۲

۳. مروری بر عملکرد

در جدول ۱ جزئیات عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در فاصله سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ براساس حوزه‌های چهارگانه‌ای که در قسمت قبل شرح داده شد، ارائه شده است. تحلیل عملکرد معاونت چند نکته را آشکار می‌کند:

- حمایت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری عمدتاً در قالب حمایت‌ها و کمک‌های مالی ارائه می‌شوند.

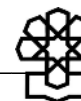
- به‌طور کلی میزان حمایت‌های نقدی درخصوص فعالیت‌های حوزه فناوری و نوآوری طی سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۰ افزایش داشته است.

---

۲. برای مقایسه دقیق‌تر اهداف، شرح وظایف و برنامه‌های معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری با وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به گزارش «حکمرانی در نظام ملی نوآوری ایران (۱): مقایسه اهداف، شرح وظایف و برنامه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری»، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تیرماه ۱۳۹۱ مراجعه نمایید.

- میزان حمایت‌های نقدی معاونت در حوزه امور علمی و پژوهشی طی سال‌های فوق کاهش نسبی را نشان می‌دهد که شاید بتوان همان‌طور که مدیران آن ادعا می‌کنند، آن را نشانه کاهش تمرکز معاونت مزبور بر فعالیت‌های این حوزه دانست.

- در دو حوزه فعالیت نسبتاً جدیدتر، یعنی امور زیرساختی و امور بین‌الملل و انتقال فناوری در سال ۱۳۹۰ فعالیت‌هایی صورت گرفته است که در مورد اول به وضوح نشان‌دهنده فعالیت معاونت در زمینه سیاستگذاری نظام نوآوری از طریق ایجاد ساختارها و تصویب اسناد و قوانین جدید است و در مورد دوم از توجه معاونت به موضوع نسبتاً مغفول توسعه امور بین‌الملل و انتقال فناوری در کشور حکایت می‌کند.

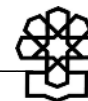
جدول ۱. مروری بر عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری (۱۳۸۷-۱۳۹۰)^۱

۱۳۸۷-۱۳۸۸		۱۳۸۹	۱۳۹۰		سرفصل فعالیت	حوزه
میزان حمایت (میلیون ریال)		میزان حمایت (میلیون ریال)	میزان حمایت (میلیون ریال)		سندادهای فناوریهای راهبردی*	فناوری و نوآوری
۱۳۸۷	۱۳۸۸					
۳۳۰,۰۰۰	۳۷۰,۰۰۰	۳۷۷,۸۱۴	کل دانشگاهها، پژوهشگاهها کل شرکتهای دانش بنیان			
			۴۴۳,۶۶۵ (طرح ۳۱۹)			
			۱۲۵,۵۵۰ (طرح ۸۱)			
(میزان حمایت به میلیون ریال) ابریانش ملی ۶۰,۰۰۰؛ شتابگر ملی ۷۰,۰۰۰		(میزان حمایت به میلیون ریال) طراحی و راهاندازی دو رصدخانه ملی ۰۰۰,۷۵؛ تولید رادیو داروها ۴۰,۰۰۰؛ تهیه شناور تحقیقاتی سامانه پرتودهی صنعتی ... ۱۰۰,۰۰۰؛ تولید داروهای وارداتی ۱۵۰,۰۰۰؛ تولید واکسن آنفولانزا نوع آ ۱۱۰,۰۰۰؛ ۶۰,۰۰۰؛ طراحی و ساخت نیروگاه گداخت ۱۰۰,۰۰۰	(میزان حمایت به میلیون ریال) طراحی، ساخت و تولید سرنگ انسولین ... ۲۸,۰۰۰ طراحی، ساخت و آزمایش هواپیمای دوموتوره ... ۵۶,۰۰۰ تولید انبوه میگوی عاری از بیماریهای خاص ... ۴۰,۰۰۰ سیستم رانش و مبدل‌های الکتریکی قطار مترو ... ۳۲,۰۰۰		تعریف و حمایت از طرح‌های کلان ملی فناوری و نوآوری	
سلول درمانی بیماری‌های صعب‌العلاج ۵۰,۰۰۰ طراحی و راهاندازی شبکه ملی فرهنگی ۱۰۰,۰۰۰ تولید فرآورده‌های دارویی دام و طیور ۴۵,۰۰۰		طراحی سه نمونه مهندسی خودرو دو نیرو ... ۳۰,۰۰۰ راه اندازی مراکز هوانوردی عمومی ... ۵۰,۰۰۰ کسب دانش فنی طراحی نمونه صنعتی تجهیزات پزشکی ... ۱۰۰,۰۰۰	حمایت از طرح‌های منتخب جشنواره ملی علم تا عمل		تجاری‌سازی طرح‌های دانش بنیان	
			میزان حمایت (میلیون ریال) ۶۳,۷۵۰ (طرح ۴۹)	صندوق حمایت از پژوهشگران و فناوران کشور		
			۱۵,۵۰۰ (طرح ۷)	شهرک علمی تحقیقاتی اصفهان		
۱۰۰۰ اختراع: ۵۰,۰۰۰ میلیون ریال؛ ۴۰۸ اختراع (جشنواره ملی شکوفایی و نوآوری): ۹۰,۱۰ میلیون ریال					حمایت از تکمیل و توسعه اختراعات	
		۵۸ کانون، ۱۰۲,۰۰۰ میلیون ریال	تصویب ۲۴ طرح منتخب از بین ۳۰ طرح: ۸۷,۰۰۰ میلیون ریال		کانون‌های هماهنگی دانش و صنعت	
		۱۱۹,۰۰۰ (برنامه کمک به فن‌آفرینی قانون بودجه ۱۳۸۷)	۱۷۸,۱۵۰ میلیون ریال		حمایت از شرکتهای دانش بنیان	

۱. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۹۱؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۹۰؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۸۹ (۱) و (۲)؛ معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۸۸.

حوزه	سرفصل فعالیت	۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸-۱۳۸۷
	مستقر در پارک‌ها و مراکز رشد وزارت علوم			تسهیلات قرض‌الحسنه تجاری‌سازی به شرکت‌های دانش‌بنیان: ۱۴۴,۰۰۰ میلیون ریال
علمی و پژوهشی	اعطای پژوهانه به دانشجویان دکتری	وزارت علوم	میزان حمایت (میلیون ریال)	میزان حمایت در سال ۱۳۸۸ (میلیون ریال)
		وزارت بهداشت	۶۹,۸۵۲ (نفر ۱,۸۱۸)	۸۴,۶۵۰ (نفر ۱,۶۹۳)
		۱۴۷,۵۲۴ (نفر ۳,۲۱۹)	۱۲۵,۷۵۰ (نفر ۲,۵۱۵)	۶۶,۰۰۰ (نفر ۱,۳۲۰)
		۳۹۹ نشریه، ۳۲,۳۶۰ میلیون ریال	۵۰۷ نشریه، ۲۵,۹۷۰ میلیون ریال	۲۸۴ نشریه، ۲۴,۶۸۴ میلیون ریال
	حمایت مالی از انجمن‌های علمی دانشجویی (مراکز آموزش عالی دولتی)	۳,۱۹۴ انجمن، ۲۸,۹۶۶ میلیون ریال		۲,۶۷۷ انجمن، ۲۰,۰۰۰ میلیون ریال (۱۳۸۷) ۲,۵۳۰ انجمن، ۱۶,۴۸۵ میلیون ریال (۱۳۸۸)
حمایت مالی از انجمن‌های علمی			۱۳۸۸ وزارت علوم: ۱۸۰ انجمن، ۲۳,۷۶۰ میلیون ریال وزارت بهداشت: ۱۲۰ انجمن، ۱۵,۸۴۰ میلیون ریال ریال	
حمایت مالی از همایش‌های ملی و بین‌المللی	۵۰ همایش ملی و ۱۰ همایش بین‌المللی: ۴,۷۵۰ میلیون ریال	۶۷ همایش ملی و بین‌المللی، ۸,۴۳۰ میلیون ریال	۶ همایش ملی و ۵ همایش بین‌المللی: ۴,۸۷۰ میلیون ریال	
حمایت مالی از برگزیدگان مسابقات علمی فناوریانه دانشجویی	۴,۴۰۱ میلیون ریال	۲,۳۵۵ میلیون ریال	۴,۵۲۵ میلیون ریال	
حمایت از صندوق‌های علم و فناوری			(۱۳۸۷) ۹ صندوق: ۳۷,۰۰۰ میلیون ریال	
زیرساختی	مشارکت در ایجاد ساختارها، تصویب اسناد و قوانین جدید	ستاد ملی علوم شناختی، ستاد ملی زیست‌فناوری، سامانه دیپلماسی فناوری، سند ملی علوم شناختی، فناوری‌های گیاهان دارویی، سلول‌های بنیادی، میکروالکترونیک، نقشه راه ۱۰ کانون هماهنگی دانش و صنعت، ...		
بین‌الملل و انتقال فناوری	توسعه امور بین‌الملل و انتقال فناوری	تشکیل کمیته صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان تشکیل کمیته حمایت از تولید محصولات دانش‌بنیان اعطای تسهیلات به شرکت‌های دانش‌بنیان جهت صادرات کالا و خدمات (۱۰ شرکت)		

* جزئیات مربوط به میزان حمایت از هریک از ستادهای فناوری‌های راهبردی در جدول ۲ گزارش پیش رو ارائه شده است.

جدول ۲. میزان حمایت از هریک از ستادهای فناوریهای راهبردی^۱

۱۳۸۹	۱۳۹۰		ستاد
	میزان حمایت (میلیون ریال)	تعداد طرح‌ها	
۳۲,۶۰۰	۳۰,۹۱۰	۲۴	ستاد نانو (مجزا از سرفصل بودجه مستقل ستاد نانو)
۱۴,۷۰۰	۱۲,۳۵۰	۴	
۳۲,۵۰۰	۶۵,۰۲۰	۳۴	ستاد بایو
۱۴,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	۱۸	
۴۵,۷۰۰	۴۸,۵۱۰	۳۹	ستاد میکروالکترونیک
۱۲,۰۰۰	۶,۵۰۰	۳	
۶۲,۴۴۰	۴۸,۰۱۵	۳۱	ستاد انرژی‌های نو
۳,۰۰۰	۳,۸۸۰	۲	
۴۱,۸۰۰	۷۱,۸۵۰	۵۰	ستاد فناوری‌های آب، خشکسالی و محیط زیست
-	۵,۳۵۰	۴	
۱۰,۲۰۰	۲۷,۳۵۰	۲۵	ستاد فاوا
۷,۰۰۰	۲۰,۷۷۰	۱۱	
۴۷,۱۷۴	۵۹,۵۶۰	۶۳	ستاد سلول‌های بنیادی
۶,۵۰۰	۱۰,۵۰۰	۷	
۱۰,۸۰۰	۲۰,۳۵۰	۲۷	ستاد گیاهان دارویی
۹,۵۰۰	۲۳,۷۰۰	۲۲	
۲۷,۹۰۰	۷۲,۱۰۰	۳۶	ستاد هوافضا
-	۱,۸۵۰	۱۷	

جمع‌بندی و پیشنهادات

از زمان تشکیل معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در سال ۱۳۸۵، این معاونت با توجه به منابع مالی قابل توجهی که در اختیار داشته، توانسته است اقدامات مناسبی در حوزه علم، فناوری و نوآوری کشور خصوصاً در حمایت از فناوری و تجاری‌سازی نوآوری به انجام برساند که از آن جمله می‌توان به تشکیل ستادهای فناوریهای راهبردی، تعریف و حمایت از طرح‌های کلان ملی فناوری و نوآوری، تجاری‌سازی طرح‌های دانش‌بنیان، حمایت از تکمیل و توسعه اختراعات، تشکیل کانون‌های هماهنگی دانش و صنعت و حمایت از شرکت‌های دانش‌بنیان مستقر در پارک‌ها و مراکز رشد وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اشاره کرد. البته علاوه بر امور فناوری و نوآوری

۱. معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، ۱۳۹۱، گزارش عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در سال ۱۳۹۰؛ معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری، ۱۳۹۰، درآمدی بر اهم وظایف، فعالیت‌ها و اقدامات معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری و واحدهای وابسته (۱۳۸۹ تا شهریورماه ۱۳۹۰).

که حوزه اصلی فعالیت‌های معاونت را تشکیل می‌دهد، این معاونت در زمینه امور علمی و پژوهشی، امور زیرساختی و امور بین‌الملل و انتقال فناوری نیز فعالیت‌هایی صورت داده است. بررسی عملکرد معاونت در سال‌های اخیر نشان‌دهنده افزایش حمایت‌های مالی این معاونت در حوزه فناوری و نوآوری، کاهش نسبی تمرکز فعالیت‌ها و حمایت‌ها در حوزه امور علمی و پژوهشی و توجه به حوزه‌های امور زیرساختی و امور بین‌الملل و انتقال فناوری است.

یک مسئله مهم در مورد فعالیت‌ها و عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری این است که از بدو تشکیل آن انتقاداتی نسبت به همپوشانی بخشی از فعالیت‌های آن با وظایف و فعالیت‌های شورای عالی علوم، تحقیقات و فناوری (و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) وجود داشته است. این درحالی است که عملکرد شورای عالی عتف طی همین سال‌ها در حوزه تجاری‌سازی فناوری و نوآوری قابل قبول نبوده است. در مورد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز بخش عمده فعالیت‌های این وزارتخانه به‌طور اجتناب‌ناپذیری به امور اجرایی نظام درحال گسترش آموزش عالی اختصاص یافته و در سال‌های اخیر اقدامات قابل توجهی در مواردی نظیر حمایت از تجاری‌سازی، شرکت‌های دانش‌بنیان و خلق ثروت از فناوری و نوآوری به عمل نیامده است.

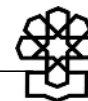
بنابراین در چنین شرایطی، نیاز به یک نهاد فرادستگاهی مانند معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری وجود دارد که به‌طور ویژه بر حوزه فناوری و نوآوری و موضوعاتی نظیر تجاری‌سازی دستاوردهای تحقیقاتی، شرکت‌های دانش‌بنیان، صادرات کالاها و خدمات دانش‌بنیان، انتقال فناوری و... تمرکز کند. در عین حال، چنین نهادی باید دارای ساختار و تشکیلات تعریف شده قانونی باشد تا علاوه بر پرهیز از تداخل وظایف و موازی‌کاری با سایر نهادهای موجود در نظام ملی نوآوری (به‌خصوص شورای عالی عتف و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری)، امکان پاسخگویی آن به مراجع قانونی نیز وجود داشته باشد.

به‌طور مشخص در ارتباط با فعالیت معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری در سال‌های آتی

پیشنهادهای ذیل قابل طرح است:

- تداوم فعالیت معاونت علم و فناوری ریاست‌جمهوری در جایگاهی فرادستگاهی‌تر و فراوزارتخانه‌ای با تمرکز بیشتر بر سیاستگذاری، هماهنگ‌سازی و ساماندهی حوزه فناوری و تجاری‌سازی نوآوری.

- تفکیک دقیق شرح وظایف و فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست‌جمهوری از سایر نهادهای فعال در سطح حکمرانی نظام نوآوری؛ به‌طور خاص، شورای عالی عتف و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.

- تدوین و تصویب قانونی ساختار تشکیلاتی، شرح وظایف و اختیارات معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری.
- اصلاح و به‌روزرسانی قوانین موجود مرتبط، نظیر قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا شرح وظایف شورای عالی عتف، با توجه به اختیارات و وظایف محوله به معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری.
- گسترش تنوع اقدامات حمایتی معاونت و توجه توأمان به حمایت‌های مالی و غیرمالی در حوزه فناوری و نوآوری و حرکت تدریجی به سمت افزایش سهم حمایت‌های غیرمالی.
- گزارش‌دهی پیوسته و به‌موقع درباره عملکرد به مراجع قانونی مربوطه.

منابع و مآخذ

۱. علیزاده، پریسا و سهیلا خردمندنیا. حکمرانی در نظام ملی نوآوری ایران (۱): مقایسه اهداف، شرح وظایف و برنامه‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، مرکز پژوهش‌های مجلس، شماره مسلسل: ۱۲۲۴۶، تهران، ایران، ۱۳۹۱.
۲. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۹۱، گزارش عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در سال ۱۳۹۰.
۳. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۹۰، درآمدی بر اهم وظایف، فعالیت‌ها و اقدامات معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و واحدهای وابسته (۱۳۸۹ تا شهریورماه ۱۳۹۰).
۴. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۸۹ (۱)، کتاب برنامه‌ها و عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۸ تا شهریورماه ۱۳۸۹.
۵. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۸۹ (۲)، اهم برنامه‌ها و عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری (۱۳۸۶-۱۳۸۸).
۶. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ۱۳۸۸، کتاب برنامه‌ها و عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در سال ۱۳۸۷ تا شهریورماه ۱۳۸۸.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۱۵۸

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: مروری بر فعالیت‌ها و عملکرد معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

نام دفتر: مطالعات ارتباطات و فناوری‌های نوین

تهیه و تدوین: پریسا علیزاده

مدیر مطالعه: مهدی فقیهی

متقاضی: لاله افتخاری (نماینده تهران، ری و شمیرانات)

ویراستار: حسین صدری‌نیا

واژه‌های کلیدی:

۱. معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری

۲. عملکرد

۳. تجاری‌سازی

۴. فناوری و نوآوری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۲/۵/۲۹